

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев 2557/2020
25.06.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и Бранке Дражић, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Жељка Томљеновић адвокат из ..., против туженог ББ из ..., чији је пуномоћник Душан Ћетојевић адвокат из ..., ради вршења родитељског права, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 24/20 од 29.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 25.06.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неосновна ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж2 24/20 од 29.01.2020. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Старој Пазови П2 329/19 од 16.12.2019. године, ставом првим изреке, малолетно дете парничних странака, ВВ рођен ... године у ..., поверен је на самостално вршење родитељског права мајци АА из Ставом другим изреке, обавезан је тужени да на име доприноса за издржавање малолетног ВВ плаћа месечно износ од 8.000,00 динара, сваког првог до десетог у месецу за текући месец почев од 16.12.2019. године као дана пресуђења па убудуће док за то постоје законски разлози или се прилике не промене, и то уплатом на текући рачун мајке и законске заступнице АА под претњом принудног извршења. Ставом трећим изреке, уређен је начин одржавања личних односа малолетног ВВ са оцем ББ. Ставом четвртим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж2 24/20 од 29.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Старој Пазови П2 329/19 од 16.12.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. Закона о парничном поступку (ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревизије о битној повреди одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП, учињеној у другостепеном поступку - неправилном оценом другостепеног суда навода жалбе туженог да је другостепени суд пропустио да усагласи супротстављена мишљења органа старатељства и изведе друге предложене доказе.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила и тужени су родитељи малолетног ВВ, рођеног године. Брачна заједница странака, остваривана у породичној кући на којој су тужила и њена мајка сувласнице, прекинута је крајем 2018. године. Од престанка заједнице живота странке су наставиле да користе исту кућу - тужила са мајком користи део који се састоји од собе и трпезарије без купатила, док тужени са дететом користи део са две спаваће собе, трпезаријском собом са кухињом и купатилом. Актуелно комуникација детета и тужиле је слаба. Тужени не забрањује тужили приступ у део куће у којем живи са дететом, али често користи прилику да буде присутан када тужила жели сама да разговара са сином, а када дете долази код ње у журби је да се што пре врати оцу. Син странака се од тужиле и њене мајке дистанцирао када је кулминирала криза у браку његових родитеља и тужила донела одлуку да покрене поступак за развод брака, и емоционално се више приклонио оцу, стављајући се све више у улогу његовог заштитника. Тужени подржава исказивање привржености детета, износећи пред њим ставове да он не жели развод брака и да су за развод криве тужила и њена мајка, стављајући тако себе у позицију жртве. Тужени на тај начин показује манипулативан однос према детету, не уважавајући његову потребу за стабилном и континуираном емоционалном блискошћу са оба родитеља, укључујући дете у породични конфликт како би заштитио себе од усамљености због губитка партнерске везе и породице. Дете се изјаснило да жели да живи са оцем – туженим, јер отац има више родбине и већа материјална примања, али би прихватио одлуку суда да живи са мајком - тужиљом. У разговору обављеном у органу старатељства уочено је да дете контролише емоције и да се збуди приликом продубљивања разговора, не даје конкретне одговоре или кратко одговара на постављена питања без иницијативе да он усмерава разговор у жељеном правцу, тако да се стиче утисак да оно што говори није аутентично јер има потребу да заштити оца којег види као рањивијег, али и страхује да емотивно не повреди оба родитеља. Такође је уочено да је дете опуштеније у присуству мајке. Оба родитеља поседују општу и посебну родитељску подобност и мотивацију да убудуће самостално врше родитељско право.

По оцени Врховног касационог суда, на тако утврђено чињенично стање правилно је примењено материјално право. Због тога нису основани наводи ревизије, засновани на разлозима за овај ванредни правни лек предвиђени у члану 407. став 1. тачка 4. ЗПП.

Одредбом члана 67. Породичног закона прописано је да је родитељско право изведено из дужности родитеља и да постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета. Према члану 77. став 3. наведеног закона, један

родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке суда када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права.

У спору за вршење родитељског права суд је увек дужан да се руководи најбољим интересом детета (члан 266. став 1. Породичног закона) и ако утврди да је у том спору странка дете и да је способно да формира своје мишљење дужан је да се стара да оно благовремено добије сва обавештења која су му потребна, да дозволи детету да непосредно изрази своје мишљење и да мишљењу посвети дужну пажњу у складу са његовим годинама и зрелошћу, као и да мишљење детета утврди на начин и на месту које је у складу са његовим годинама и зрелошћу, осим ако би то очигледно било у супротности са најбољим интересом детета (члан 266. став 3. Породичног закона). Пре него што донесе одлуку о заштити права детета или о вршењу, односно лишењу родитељског права, суд је дужан да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства, породичног саветовалишта или друге установе специјализоване за посредовање у породичним односима (члан 270. Породичног закона).

Иако оба родитеља имају очувану родитељску подобност и мотивацију за вршење родитељског права, оценом свих околности конкретног случаја тужиља је родитељ који ће убудуће самостално вршити родитељско право. Између тужиље и детета постоји емотивна блискост која није компромитована ни актуелном ситуацијом бракоразводног спора странака. Одређена промена у личном односу детета и тужиље (и тужиљине мајке) последица је радњи и поступака туженог са којим дете живи од престанка заједнице живота његових родитеља. Тужени је наглашавањем улоге жртве и јасним оптуживањем тужиље и њене мајке као криваца за развод брака себе ставио у положај жртве и тако испровоцирао емотивну реакцију детета да му се приклони и постави у улогу његовог заштитника. На тај начин тужени је компромитовао своју родитељску подобност, јер је емотивно манипулисао дететом и занемарио његову потребу за стабилном и континуираном емоционалном блискошћу са оба родитеља, укључивши га у породични конфликт и обезбеђујући приврженост детета представом о себи као жртви. Тачно је да је орган старатељства, утврдивши све ове околности, дао супротстављена мишљења о родитељу који ће убудуће самостално вршити родитељско право. Судови су, управо имајући у виду да је орган старатељства уочио и констатовао чињенице које компромитују родитељску способност туженог, ценећи оба стручна налаза и мишљења одлучио да прихвати онај од 05.08.2019. године којим је тужиља означена као родитељ који би требало самостално да врши родитељско право. Претходни стручни налаз и мишљење истог органа старатељства од 13.03.2019. године судови са разлогом нису прихватили јер је заснован искључиво на израженој жељи детета да убудуће живи са оцем, без поклањања довољне пажње другим околностима које су у директној вези са тако израженим мишљењем детета.

Из тих разлога, нису основани наводи ревизије да су судови пропустили да отклоне несагласности у мишљењима органа старатељства саслушањем запослених у том органу који су учествовали у његовом сачињавању, односно прибављањем стручног налаза и мишљења друге установе - Института за ментално здравље из Београда. Орган старатељства у оба стручна мишљења наводи манипулативан однос туженог према детету, занемаривање његових потреба и стављање детета у позицију његовог заштитника, али у једном мишљењу које судови, из разумљивих разлога нису прихватили, томе не придаје значај и предлаже да тужени самостално врши

родитељско право, док у другом те околности оправдано сматра битним и компромитирајућим факторима по његову родитељску подобност.

Тачно је да је чланом 60. став 4. Породичног закона прописано да дете које је навршило 15-ту годину живота и које је способно за расуђивање може одлучити са којим ће родитељем живети. Међутим, у овом случају таква одлука детета није аутернтична, дата је под описаним утицајем туженог. Због тога су судови, без обзира на узраст и способност детета за расуђивање, основано проценили да у таквим околностима жеља детета није у његовом најбољем интересу.

Правилно је одлучено о обавези туженог да издржава дете (члан 154. став 1. у вези са члановима 160, 161. став 1. и 162. Породичног закона) и начину одржавања личних односа детета и туженог (члан 61. Породичног закона), а изјављеном ревизијом се законитост ових одлука не доводи у сумњу ни из једног разлога због којег је овај ванредни правни лек изјављен.

Сходно изложеном, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић